БОЖКО Е. С.
(Запорізький нац. ун-т)

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНУ КІНОМИСТЕЦТВА *FLASHBACK* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

This article examines the development and the functioning of the movie-term "Flashbach". This study explores the correlation of the usage of the term "Flashbach" among different term systems of the English language. This article gives a good introduction and overview of the relevance of studying movie-terms as for today they are left beyond the attention of the language experts.

Key words: *term, term system, lexical unit, loanword, word formation.*

На початку XX століття виник кінематограф - нова сфера мистецтва, яка стрімко поширилась у майже кожній країні і увійшла до життя більшої частини населення земної кулі. Ця сфера розвивається настільки швидко, що вже через століття її існування, сформувалася потужна терміносистема кіно, яка привертає увагу науковців багатьох країн. Сьогодні постає питання функціонування термінів сфери кіно у мовах різних країн світу, тобто проблема інтернаціоналізації лексики кінематографу, а також вплив цих термінів на поповнення лексичного складу різних сфер суспільного життя. В даній статті пропонується детальний розгляд терміну кіно *flashback*, адже аналіз функціонування даної лексеми *flashback* дає змогу прослідкувати зміну статусу терміна на нейтральний статус через засоби масової інформації та у мовленні пересічних громадян. А**ктуальність** цього дослідження полягає у тому, що лексема *flashback* бере участь у продукуванні великої кількості словосполучень, що також мають відношення до кіномистецтва, та також запозичуються іншими терміносистемами.

Кіно-терміни англійської мови залишилися поза увагою мовознавців, саме тому, **метою** статті є виявлення лексико-стилістичних особливостей та характеру функціонування терміну *flashback* в англійській мові.

Термін *flashback* (від *flash* — блискавка, *back* — назад) виник у сфері кінематографу у зв'язку з постійним використанням прийому ретроспективи, тобто зображення спогадів героїв фільмів, повернення їх до минулого. Розпізнати ці кадри можна за зміною кольору зображення – майже завжди «флеш беки» відтіняються сірим кольором чи сепією. Здебільшого, ці кадри мають важливе значення у контексті тлумачення причинно-наслідкових зв'язків між вчинками героїв, їх світобаченням [Театральна Бібліотека, 2009]. Так, ці кадри не могли не бути поміченими науковцями-кінознавцями, які й присвоїли цим епізодам назву «*flashback*». З часом вплив таких епізодів на перебіг подій на екрані збільшився настільки, що фільми, де «флеш беки» є ключовими, отримали іншу назву, так у англійській мові з'явився неологізм *Flash Movies*. Наприклад, *"How do I rewind **Flash Movies** automatically during a slide show?" This question comes up often on the Microsoft Public PowerPoint Group, so I finally*

decided to work on it. ***FlashBack*** *is the result.* ***FlashBack*** *will rewind the Flash movies inserted using the Shockwave Flash control automatically* [Shyam Pillai 2010].

У 1990-ті роки цей неологізм набув масового вжитку, адже з науково-технічним розвитком, з виникненням нових можливостей «флеш беки» почали з'являтися перед глядачами все частіше і частіше. Термін також набув нейтрального генералізованого значення «спогади». Наприклад, у наведених нижче заголовках статей про Різдво лексема *flashback* має саме значення «спогади»: *The* ***Green Holidays Flashback*** *lets you compare Christmas past with Christmas present* [Herb Weisbaum, 2009]. *Or could these scenes be part of a* ***flashback/dream*** *sequence?* [Dan French 2009]. Також наведемо як приклад назви статей про спортивні досягнення минулого, у яких мовна одиниця *flashback* вживається у тому ж самому значенні: *John Roughan: A* ***flashback*** *to great game of rugby* [John Roughan, 2009]; *Behind the Box Score, where Orlando gave us a* ***flashback*** [Kelly Dwyer, 2009].

Крім того, 1990-го, а потім і 2002-го року на екрани вийшли навіть фільми, з назвами *Flashback* [Mark Brasler, 2002]. Обидві кінострічки є цікавими тим, що сюжет розгортається навколо минулого головних героїв, що і зумовлює таку назву. А 2009 року світ побачив багатосерійний фільм жанру фантастична драма, під назвою *FlashForward,* де за сюжетом люди потрапили на дві хвилини у майбутнє (на 6 місяців уперед) і потім прагнули щось змінити у теперішньому часі, аби небажане майбутнє не здійснилося. До того ж американський програміст Ерік Шай за підтримкою компанії Delphine Software випустив комп'ютерну гру з тією ж назвою *Flashback*, що потрапила у продаж 1992 року. Це гра, де головний герой втрачає пам'ять і за час проходження різноманітних завдань, спогади про минуле до нього повертаються [Delphine Software / USGold, 1992]. Та не лише ігри, а ще й деякі програми запису інформації отримали назви, в яких фігурує дане слово: *BB FlashBack Express, FBA (Flashback Best Analisator), SanDisk FlashBack.*

У американському варіанті англійської мови термін скоротили до просто *flash*, тобто повідомлення "в останню хвилину" (в газеті, по радіо). Таке скорочення лексеми *flashback* свідчить про закріплення терміну у мові. Крім того, в англійській мові з'явились також вирази *bulletin flash* — зведення про хід виборів (по радіо), що апелює до того факту, що ці зведення є короткими та лаконічними, таким чином зберігається значення «миттєвості» терміну, та вираз *flash message*, що позначає термінове повідомлення, яке є зазвичай раптовим та також лаконічним (щодо воєнного зв'язку) [ABBYY Lingvo x3]. Крім того, у Вашингтоні у метро використовують так звані *flashpass* – проїзні квитки, оплата яких відбувається на виході, що дає можливість *швидкого* проходу через турнікет, таким чином уникнуто проблему натовпу [ABBYY Lingvo x3].

У сфері реклами поширеним є словосполучення *flash approach*, що означає можливість побачити щось лише з певної дистанції (мається на увазі, наприклад, рекламний щиток, який пішохід бачить повністю лише з відстані 10-

12 метрів, а водій – з 25-30 метрів). Одиниця *flash,* як правило, зберігає значення миттєвості у всіх комбінаціях. За аналогією створено терміни *long approach, medium approach,* та *short approach*, які є синонімами словосполучення *flash approach,* і відрізняються між собою за показниками відстані від рекламного щитку [ABBYY Lingvo x3]. Тісно пов'язана з рекламою сфера торгівлі з появою торгівельних центрів ввела термін *flash sales report* – оперативний звіт щодо продажу, який необхідно надавати кожен день від кожного відділу центру [ABBYY Lingvo x3].

У сфері медицини, зокрема в психіатрії, термін *flashback* позначає «стоп-кадр», тобто яскраве мимовільне повторення у пам'яті відчуттів чи галюцинацій, що були пережиті під час вживання або передозування лікувальними чи наркотичними засобами (LSD, амфетамином та іншими) [MirSlovarei.com 2008]. А термін *flasher* використовується щодо ексгібіоністів (людей що страждають психічними відхилами, що виражається у надмірному тяжінню до публічної демонстрації свого тіла для отримання надмірних вражень) [ABBYY Lingvo x3].

У сфері комп'ютерних технологій використовують *flash memory* (також *flash ROM*) – пристрій, на який записують файли, програми, музику, фільми, українською мовою його перекладено як флеш-пам'ять [ABBYY Lingvo x3]. Крім того, у радіо телефонах є функція доступу до номерів, що введено у пам'ять пристрою, а часовий інтервал під час набору цих номерів носить назву *flash time*, що характеризує підвищену швидкість набору номеру, який зберігається у пам'яті телефону [ABBYY Lingvo x3]. У технічних приладах є поняття *flashback arrester,* що перекладається як «запобіжний закрив» [ABBYY Lingvo x3]. А у сфері автомобілебудування існує термін *flashback limit*, що позначає межу виникнення зворотних блискавок [ABBYY Lingvo x3].

На початку XXI століття серед молоді всього світу поширився термін *flash mob (flashmob)* [ABBYY Lingvo x3] - швидка масова акція, яка, як правило, не має конкретної мети та організована за допомогою Інтернету чи мобільного зв'язку: люди збираються у якомусь визначеному місці, виконують певні, завчасно обмірковані дії та швидко розходяться.

Крім того, слово *flashback* часто-густо зустрічається в Інтернеті у блогах, де їх власники цим терміном помічають сторінки, на яких пишуть свої спогади з минулого, викладають дитячі фото, чи фото минулих століть і т. д. Так, наприклад, пересічний користувач Інтернетом на своєму блозі виклав свої філософські думки щодо плину часу:

Friday ***Flashback****: 2009 – Short Term Memory*

By Troy Brownfield

One of the great philosophers of our time said, "Life moves pretty fast. If you don't stop and look around once in a while, you could miss it…" [Troy Brownfield, 2009]. Так, у даному прикладі, термін *flashback* позначає «спогади», «роздуми», які є «швидкоплинними», що передається генералізованим, нейтральним значенням лексеми *flashback.*

До того ж термін *flashback* фігурує у назвах сайтів, наприклад, http://www.flashbackalternatives.com/ - музичний сайт альтернативної музики. А музична група міста Іскра носить саму назву *Flashback.* Нерідко можна трапити на це слово й у піснях, як зарубіжних, так і вітчизняних виконавців: «Графіт» та Тартак - пісня «На даху»: *«ловлю* ***флешбек****, неначе все це вже десь бачили…»,* що свідчить про те, що дана лексема потрапила у вжиток і до інших мов, зокрема, української; Liam Melly, альбом *Flashback* з однойменною піснею:

That's when it hit me
Like a ***flashback***
On how it used to be
When you and I were still in love
It hit me like a ***flashback***
Something that reminded me
I can't believe that you are gone.

У наведених вище прикладах із пісень лексема *flashback* зберігає значення «спогадів», «миттєвих» та «раптових», так званих, *pictures of the past* - «картинок», «образів» минулого.

Таким чином, термін кіно *flashback* активно вживається у різних суспільних сферах та у низці терміносистем науки та мистецтва. Крім того, термін почав не тільки розширювати власну семантику, а й брати участь в утворенні нових словосполучень, що свідчить про глибоке закріплення досліджуваної лексеми *flashback* у англійській мові та про високий ступінь її продуктивності.

Щодо **перспектив** подальшого розвитку у даному напрямку, ми вважаємо за доцільне вивчення інших базових термінів кіномистецтва англійської мови з огляду на їх функціональних аспект.

Література

Look who's back in 'Gossip Girl'! [Електронний ресурс] / *Dan French*, US TV Editor, December 4 2009. – Режим доступу до статті: http://www.digitalspy.co.uk/tv/s83/gossipgirl/tubetalk/a189952/look-whos-back-in-gossip-girl.html. FlashBack - Add-in to rewind Flash movies in PowerPoint automatically [Електронний ресурс] : *Shyam Pillai*, YouTube Video Wizard (YTV), 2010. - Режим доступу до статті: http://skp.mvps.org/flashback.htm. Мир словарей — Коллекция словарей и энциклопедий. [Електронний ресурс] : MirSlovarei.com: Режим доступу до статті: http://mirslovarei.com/content_med/Stop-Kadr-Flashback-7077.html. Here's to dreaming of a green Christmas [Електронний ресурс] : By *Herb Weisbaum*, Dec 5, 2009 : Режим доступу до статті: http://www.komonews.com/news/consumer/78570952.html. Friday Flashback: 2009 – Short Term Memory [Електронний ресурс] : By *Troy Brownfield*. - Режим доступу до статті: http://www.newsarama.com/comics/091204-Friday-Flashback-2009.html. Flashback: The Quest for Identity [Електронний ресурс] : by *Delphine Software / USGold*.- Режим доступу до гри: http://gprime.net/flash.php/flashback. John Roughan: A flashback to great game of rugby [Електронний ресурс] : By *John Roughan*, Dec 5, 2009. - Режим доступу до статті: http://www.nzherald.co.nz/opinion/news/article.cfm?c_id=466&objectid=10613504.

ABBYY Lingvo x3. Багатомовна версія [Електронний ресурс] : Світ словників, енциклопедій та професійного перекладу. – Систем. вимоги: ntel® Pentium®/Celeron®/Xeon™, AMD K6/Athlon™/Duron™; 512 МБ RAM; Microsoft® Windows 7/Microsoft® Windows Vista®/Microsoft Windows Server® 2003/Microsoft Windows® XP. Behind the Box Score, where Orlando gave us a flashback [Електронний ресурс] : By *Kelly Dwyer*, Nov 27, 2009. - Режим доступу до статті: http://sports.yahoo.com/nba/blog/ball_dont_lie/post/Behind-the-Box-Score-where-Orlando-gave-us-a-fl?urn=nba,205260. Second that emotion [Електронний ресурс] : By *Mark Brasler*, 14 November 2000. - Режим доступу до статті: http://www.imdb.com/title/tt0099581/. ФЛЭШБЕК [Електронний ресурс] : Театральна Бібліотека, 2009. - Режим доступу до статті: http://biblioteka.teatr-obraz.ru/node/5916

ВАСИЛЬЧУК Л. Ф.
(Київський нац. лінгвістичний ун-т)

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ПАРАМЕТРИ ОПИСУ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ-ДЕРИВАТІВ

The article defines the main lexicographic principles for phraseological derivatives in modern German and establishes lexicographic parameters of their description.

Keywords: *lexicographic interpretation, phraseological derivatives, german lexicography.*

Метою пропонованого дослідження є виявлення специфіки лексикографічного інтерпретування німецьких фразеологізмів-дериватів.

Для досягнення поставленої мети визначені такі основні **завдання**: визначити принципи й прийоми лексикографічного опису фразеологізмів-дериватів у німецьких словниках різних типів та виявити їх моделі.

Об'єктом дослідження є німецькі фразеологізми-деривати та їх лексикографічна інтерпретація.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики лексикографія переживає період досить інтенсивного розвитку, але в теоретичних опрацюваннях питань лексикографії спостерігається багатозначність термінології: наявні терміни, які паралельно вживаються в лексикографічних дослідженнях поряд з нечіткістю і розпливчастістю понять, які ними виражаються [Белоноженко 1984, с. 4]. Тому виникає потреба уточнення термінологічної бази лексикографії.

Основні принципи лексикографування німецьких фразеологізмів-дериватів. У галузі лексикографії спостерігаються сьогодні дві тенденції розвитку, які невід'ємні одна від одної. По-перше, це тенденція до спрямування лексикографії у вузьке, точно визначене коло дії і трактування її як відокремленого розділу лексикології, практичне значення якого, зокрема у створенні словників, важко переоцінити. По-друге, це – тенденція до охоплення лексикографією щораз ширшого кола питань, не лише суміжних із лексикологією і окремими розділами мовознавства, пов'язаних з низкою інших